

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 35299
Nom: Intervenció logopèdica en trastorns neurodegeneratius
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2026-27

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1203 - Grau Logopèdia	Facultat de Psicologia i Logopèdia	3	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1203 - Grau Logopèdia	Intervenció logopèdica en trastorns neurodegeneratius	OBLIGATÒRIA

COORDINACIÓ

BRINES BENLLIURE LOURDES

ESPERT TORTAJADA RAUL

RESUM

L'assignatura Intervenció logopèdica en trastorns neurodegeneratius proporciona a l'alumnat els coneixements bàsics i aplicats sobre el tractament terapèutic no farmacològic de les malalties neurodegeneratives del sistema nerviós central. Es tracta d'un àmbit de gran rellevància social, atesa la prevalença creixent de les demències i el seu impacte en la qualitat de vida de les persones afectades.

Aquesta assignatura està vinculada amb la matèria de segon curs Trastorns neurodegeneratius, en la qual l'alumnat ha adquirit els coneixements teòrics necessaris per a la comprensió del perfil neuropsicològic i logopèdic de les persones amb demència.

L'assignatura delimita el camp d'actuació de la intervenció logopèdica en la població major a partir de conceptes clau com la qualitat de vida i el pla terapèutic funcional, integrats en el model de la Classificació Internacional del Funcionament, la Discapacitat i la Salut (CIF). Es treballa el concepte d'estimulació cognitiva, amb especial atenció a les funcions lingüístiques i comunicatives, així com les bases neurobiològiques que sustenten la intervenció en cognició.

Finalment, l'assignatura aborda les principals estratègies i programes d'intervenció logopèdica en les malalties neurodegeneratives, amb especial èmfasi en els processos de llenguatge, comunicació i funcions orals no verbals.

CONEIXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

1203 - Grau Logopèdia

Obligació d'haver superat prèviament l'assignatura

35272 - Anatomia dels òrgans del llenguatge i l'audició

35273 - Fisiologia dels òrgans del llenguatge i l'audició

35291 - Trastorns neurodegeneratius

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

És altament recomanable haver adquirit soltesa a l'hora de realitzar una avaluació neuropsicològica i logopèdica a persones majors de 65 anys, inclòs pacients amb algun trastorn neurodegeneratiu, ja que es parteix d'aquesta base per realitzar la intervenció objecte d'aquesta assignatura.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENTATGE

1203 - Grau Logopèdia

Dissenyar i dur a terme els tractaments logopèdica, tant individuals com col·lectius, i establir objectius i etapes, amb els mètodes, tècniques i recursos més eficaços i adequats, i atenent les diferents etapes evolutives de l'ésser humà, incloent-hi la perspectiva de gènere.

L'alumne/a coneixerà les diferents tècniques d'intervenció en trastorns neurodegeneratius vinculats a la logopèdia

L'alumne/a podrà programar una intervenció en un cas clínic neurodegeneratiu.

Presentar una adequada producció de la parla, estructuració del llenguatge i qualitat de la veu.

Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Que els estudiants sàpien aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.

Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreglar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Marc de la intervenció logopèdica en trastorns neurodegeneratius

El propòsit d'aquesta unitat temàtica és delimitar el camp d'actuació de la intervenció logopèdica en la població major i en els trastorns neurodegeneratius a través de dues nocions fonamentals: el concepte de qualitat de vida i el pla terapèutic funcional, que s'insereix el model de Classificació Internacional del Funcionament, la Discapacitat i la Salut (CIF).

2. Intervenció logopèdica en els trastorns motors de l'expressió i les funcions orals no verbals en les malalties neurodegeneratives

En aquesta unitat temàtica s'exposen els diferents enfocaments, tècniques i programes d'intervenció logopèdica enfocats a abordar les diferents alteracions de l'expressió i de les funcions orals no verbals en la població amb malalties neurodegeneratives.

3. Estimulació Cognitiva

Delimitació conceptual. Es delimita el significat de l'Estimulació Cognitiva i la seua diferència amb la Rehabilitació Cognitiva en referència a la mena de pacients diana i a les expectatives a ponderar en el seu tractament terapèutic. Variables relacionades amb l'entrenament cognitiu.

4. Protocols i programes d'Estimulació Cognitiva

En aquesta unitat temàtica, s'aprofundeix en els programes d'Estimulació Cognitiva: ROT (Orientació a la realitat); Reminiscència; TRG (Teràpia de reactivació global; PIGA (Programa d'Estimulació Cognitiva Adesma), PPI (Programa de Psicoestimulació Integral), Estimulació per Snoezelen. Igualment es dona a conèixer plataformes d'estimulació cognitiva organitzades entorn de la intervenció d'àrees funcionals.

5. Intervenció logopèdica en les alteracions del llenguatge i de la comunicació en els trastorns neurodegeneratius

La comunicació i les demències: caracterització i enfocaments terapèutics. L'aproximació

funcional en les alteracions del llenguatge. Programes d'intervenció logopèdica en les alteracions de la comunicació en els trastorns neurodegeneratius. Disseny i implementació de sistemes de comunicació alternativa i augmentativa (CAA) com a recurs potencial per a donar suport a la comunicació en les malalties neurodegeneratives.

6. Implicacions ètiques d'intervenció logopèdica en malalties neurodegeneratives

Tema transversal que es desenvolupa, al llarg de les diferents unitats temàtiques, a través de l'anàlisi de supòsits i casos reals. Els continguts d'aquesta unitat abasten l'atenció a la família i el context de vida del pacient; qüestions ètiques i deontològiques de la pràctica logopèdica així com l'anàlisi de les perspectives d'intervenció i marcs d'actuació logopèdics en les malalties neurodegeneratives. Assessorament familiar i elaboració d'informes.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria	45,00
Laboratori	15,00
Total hores	60,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	5,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	30,00
Estudi i treball autònom	35,00
Preparació de classes	15,00
Preparació d'activitats d'avaluació	0,00
Resolució de casos pràctics	5,00
Total hores	90,00

METODOLOGIA DOCENT

- Classes magistrals mitjançant presentacions power-point i vídeos adjunts sobre intervenció en patologies neurodegeneratives relacionades amb la Logopèdia Clínica.
- Pràctiques sobre com realitzar intervencions en patologies neurodegeneratives i vídeos de casos clínics amb pacients reals sobre diverses intervencions en patologies neurodegeneratives.
- Tutories programades individuals i grupals.

- Supervisió de treballs pràctics, orientació i resolució de dubtes.
- Treball autònom de l'estudiant: revisió de casos, preparació de treballs pràctics, programació d'intervenció en patologia neurodegenerativa, elaboració d'informes.
- Estudi de l'alumne/a, preparació i realització de les proves d'avaluació.

AVALUACIÓ

La informació per obtenir la qualificació final de l'assignatura s'obtindrà mitjançant dos procediments bàsics: avaluació final individual (examen final) i avaluació continuada o de progrés (activitats, informes i/o treballs individuals i de grup).

L'avaluació final individual, que reflectirà el nivell assolit al final del procés d'aprenentatge de l'assignatura, es realitzarà mitjançant examen escrit i representarà el 70% de la qualificació de l'assignatura, amb un valor màxim de 7. L'examen serà teòric -pràctic mitjançant preguntes tipus test amb tres alternatives i podent incloure diversos casos pràctics amb preguntes tancades referides al cas. Caldrà obtenir una qualificació de 5 en aquesta prova test per superar l'assignatura.

L'avaluació continuada o de progrés del treball realitzat pels estudiants al llarg del curs es realitzarà a partir dels informes, comentaris escrits i orals i activitats realitzades a les sessions pràctiques que versaran sobre intervenció logopèdica en casos reals de pacients amb trastorns neurodegeneratius. Aquesta avaluació representarà el 30% de la qualificació de l'assignatura. Dins l'avaluació continuada es distingeixen dues parts ben diferenciades:

1.- Informe de les sessions pràctiques. Es farà un únic informe de pràctiques amb valor màxim de 2,50 punts. Les característiques es detallaran al començament del curs. Caldrà obtenir una qualificació de 5 a l'informe per superar l'assignatura.

2.- Altres activitats realitzades a les classes presencials: treballs individuals i participació activa en les activitats realitzades a classe, etc. El valor d'aquesta part és un màxim de 0,50 punts.

Les notes obtingudes a l'Informe de les sessions pràctiques es guardaran per a la segona convocatòria. Els treballs que no es presenten en el temps i forma requerits seran recuperables mitjançant prova escrita que es realitzarà en acabar la prova final oficial.

L'assistència a les classes pràctiques és obligatòria i per aprovar l'assignatura cal assistir com a mínim a un 80% de les classes. La no-assistència ha de ser deguda a raons de força major ben documentades (condició de salut sobrevinguda, mort de familiar fins a tercer grau, citació judicial, examen oficial, acompanyament a un familiar de primer grau per motius mèdics).

El/la professor/a podrà requerir entrevistes individuals o en petit grup per verificar el grau de participació i la consecució dels objectius que es persegueixin en qualsevol tasca desenvolupada. No acceptar aquesta verificació suposarà no superar la tasca/activitat en qüestió.

Donades les característiques de la matèria i de la titulació, s'exigirà un alt domini del llenguatge escrit a la

presentació d'informes i activitats escrites.

La matrícula d'honor (MH) s'atorgarà a aquells alumnes que la nota de l'assignatura siga igual o superior a 9 i a la més alta del seu grup. L'obtenció de matrícula d'honor queda supeditada a la realització d'un examen extraordinari oral en el cas de que dos estudiants tinguen la mateixa nota i només siga possible atorgar una MH. En cap cas aquest procediment restarà nota.

La còpia manifesta de qualsevol prova, tasca, activitat o informe, ja siga individual o grupal, que serveixi a efectes d'avaluació a l'assignatura, impossibilitarà superar la matèria. Davant de pràctiques fraudulentas es procedirà segons el que determina el Protocol d'actuació davant de pràctiques fraudulentas a la Universitat de València (ACGUV 123/2020): <https://www.uv.es/sgeneral/Protocolos/C83sp.pdf>

BIBLIOGRAFIA

Referències bàsiques

- Bruna Rabassa, O., Signo Miguel, S., y Molins Sauri, M. (2018). *Intervención neuropsicológica en los trastornos neurodegenerativos*. Editorial Síntesis.
- De las Heras, G., y Simón, T. (2018). *Logopedia y enfermedades neurodegenerativas*. Nau Llibres.
- Sánchez Gil, C., González Martín, E., Mendizábal de la Cruz, N., y Jimeno Bulnes, N. (2023). *Guía de intervención logopédica en los trastornos neurocognitivos y del envejecimiento*. Editorial Síntesis.
- Volkmer, A., Rogalski, E., Henry, M., Taylor-Rubin, C., Ruggero, L., Khayum, R., de Dios Perez, B., Rohrer, J. D., y Warren, J. D. (2020). Speech and language therapy approaches to managing primary progressive aphasia. *Practical Neurology*, 20(2), 154–161.
- Young, T., Manthorp, C., y Howells, D. (2010). *Communication and dementia: New perspectives, new approaches*. Editorial Aresta.

Referències complementàries

- Bergado-Rosado, J. A., y Almaguer-Melián, W. (2000). Mecanismos celulares de la neuroplasticidad. *Revista de Neurología*, 31(11), 1074–1095.

- Bhatnagar, S. C. (2018). *Neuroscience for the study of communicative disorders* (5.ª ed.). Lippincott Williams & Wilkins.
- Burns, M. S. (2021). *Cognitive and communication interventions: Neuroscience applications for speech-language pathologists*. Plural Publishing.
- Clavé, P., y García, P. (Eds.). (2011). *Guía de diagnóstico y tratamiento nutricional y rehabilitador de la disfagia orofaríngea*. Editorial Glosa.
- Duffy, J. R. (2013). *Motor speech disorders: Substrates, differential diagnosis, and management*. Mosby.
- Genova, L. (2009). *Siempre Alice*. Ámsterdam.
- Hickey, E., y Bourgeois, M. S. (2017). *Dementia: Person-centred assessment and intervention*. Taylor & Francis.
- James, K. (2011). *The strands of speech and language therapy: Weaving plan for neurorehabilitation*. Routledge.
- Melle, N. (2007). *Guía de intervención logopédica en disartria*. Síntesis.
- Miller, S. (2015). *Communicating Across Dementia: How to talk, listen, provide stimulation and give comfort*. Robinson.
- Mitchell, W. (2019). *Alguien a quien conocí: Vivir con demencia*. Ariel.
- Paniagua, J., Susanibar, F., Murciego, P., Giménez, P., y García, R. (Coords.). (2019). *Disfagia: De la evidencia científica a la práctica clínica* (Vols. 1–2). Giunti EOS.
- Peña-Casanova, J. (1999). *Activemos la mente*. Fundación "la Caixa".
- Roca, P. (2007). *Arrugas*. Astiberri.
- Schrauf, R. W. (2014). *Dialogue and dementia: Cognitive and communicative resources for engagement*. Taylor & Francis Group.
- Simmons-Mackie, N., King, J., y Beukelman, D. (2013). *Supporting communication for adults with acute and chronic aphasia*. Brookes Publishing.

- de Vigan, D. (2021). *Las gratitudes*. Anagrama.
- Zurita, A. (2014). *Guía de intervención logopédica en la enfermedad de Parkinson*. Masson.